

VALTION ELOKUVATARKASTAMON TOIMINTAKERTOMUS VUODELTA 2004

Valtion elokuvataarkastamo on vuonna 1946 perustettu opetusministeriön alainen virasto. Elokuvataarkastamon tehtävistä määrätään laissa kuvaohjelmien tarkastamisesta ja laissa Valtion elokuvataarkastamosta, jotka astuivat voimaan 1.1.2001.

Toiminta-ajatus

Valtion elokuvataarkastamon tehtävänä on suorittaa lakien määräämä lastensuojelullisiin syihin perustuva kuvaohjelmien ennakkotarkastus ja rekisteröinti sekä myöntää lupia esittää tarkastuttamatta kuvaohjelmia erityisissä tilaisuuksissa. Tehtävänä on myös ennaltaehkäisevä laillisuusvalvonta. Tarkastamo pyrkii valistuksen ja tiedotuksen keinoin lisäämään kansalaisten tietämystä kuvaohjelmien sääntelystä.

Tulosalueet

Tarkastamon toiminta on jaettu neljään tulosalueeseen:

1. kuvaohjelmien ennakkotarkastus
2. lausuntojen antaminen
3. ilmoitusten käsittely ja rekisteröiminen
4. asiakaspalvelu ja tiedotus

Henkilökunta

Tarkastamon johtajana toimi edelleen (vuodesta 1999) Matti Paloheimo ja hänen varamiehenään ylitarkastaja Maarit Pietinen. Tarkastajakuntaan kuului lisäksi kolme osa-aikaista ja neljä sivutoimista tarkastajaa. Muuta henkilökuntaa oli kahdeksan.

Elokuvataarkastamon johtokunta

Johtokunnan puheenjohtajana jatkoi toimittaja Markku Jokipii, varapuheenjohtajana kulttuurisihteeri Leena Laaksonen ja jäsenenä lääketieteen tohtori, lastenpsykiatri Terhi Aalto-Setälä ja johtaja Kauko Aromaa. Lisäksi johtokuntaan kuuluivat tarkastamon johtaja Matti Paloheimo ja henkilöstön edustajana ylitarkastaja Maarit Pietinen sekä hänen henkilökohtaisena varajäsenenään osastosihteeri Tuula Roos. Johtokunta piti vuoden aikana kaksi kokousta ja lisäksi epävirallisen päättäjäiskokouksen. Se hyväksyi tarkastamon esityksen vuoden 2005 talousarvioksi ja tulostavoitteiksi sekä toiminta- ja taloussuunnitelman vuosille 2006-2009.

Opetusministeriö teki keväällä 2004 esityksen johtokunnan lakkauttamisesta ja sen korvaamisesta neuvottelukunnalla. Perusteluna oli lähinnä opetusministeriön hallinnonalan siirtyminen tulosbudjetointiin ja tulosohjaukseen. Tulossopimus tehdään viraston virkamiesjohdon, ei johtokunnan kanssa. Vastaavia muutoksia oli toteutettu tai suunnitteilla myös muissa hallinnonalan virastoissa ja laitoksissa. Sekä johtokunta että henkilökunta hyväksyivät ehdotetun muutoksen. Asiaa koskeva lainmuutos ja asetus hyväksyttiin syksyllä 2004. Neuvottelukunta on määrää asettaa alkuvuodesta 2005.

Yleistä

Valtion elokuvataarkastamon ensisijainen tehtävä on lasten suojeleminen kuvaohjelmien mahdollisilta haitoilta. Tämä tapahtuu kuvaohjelmien ennakkotarkastuksen ja niille asetettavien ikärajojen avulla. Vaikka osa ohjelmien sisällöistä leviää myös alustoilla, joiden sääntely ei kuulu kuvaohjelmien tarkastuslain piiriin, voidaan ikärajoilla kuitenkin edelleen säännellä merkittävää osaa kuvaohjelmien esittämisestä ja levittämisestä ja siten täyttää viranomaiselle annettu lastensuojelunvelvoite. Kolmen viimeksi kuluneen vuoden aikana tarkastettujen ohjelmien määrä on ensin hieman noussut ja vuosina 2003 ja 2004 määrät ovat olleet lähes samat. Merkittävää on kuitenkin DVD – tallenteiden yleistymisen myötä kasvanut tarkastettujen ohjelmien minuuttimäärä. Tähän vaikuttaa ennen muuta se, että yhä suurempi osa sekä uusista että vanhoista televisiosarjoista siirtyy myös tallennelevitykseen, jolloin ne tulee tarkastuttaa. Myös DVD –tallenteiden lisämateriaalien määrä kasvaa jatkuvasti.

Vuoden 2004 painopisteitä elokuvataarkastamon työssä olivat normaalin tarkastustoiminnan lisäksi kuvaohjelmalain jälkivalvonta sekä mediakasvatukseen liittyvä yhteistyö alan toimijoiden kanssa. Lisäksi elokuvataarkastamo panosti voimakkaasti sähköisten tarkastus – ja ilmoitusjärjestelmien kehittämiseen ja muuhun sähköiseen palveluun.

Elokuvataarkastamo käynnisti syksyllä 2003 yhdessä sisäasiainministeriön ja Helsingin poliisin kanssa kuvaohjelmalain

jälkivalvontaan keskittyvän projektin suunnittelun. Taustalla oli pornografisia kuvaohjelmatalenteita koskevien ilmoitusten raju väheneminen, minkä katsottiin olevan osoitus laittoman levityksen vastaavasta kasvusta. Myös ikärajojen valvonta muiden kuvaohjelmien esittämisessä ja levittämisessä oli kyselyjen mukaan puutteellista. Projekti sovittiin toteutettavaksi valtakunnallisesti alkuvuodesta 2004. Sen tavoitteiksi asetettiin tiedon kerääminen tarkastuslain ja rikoslain kuvaohjelmia koskevien säästöjen noudattamisesta, puuttuminen havaittuihin rikkomuksiin ja laillisuusvalvonnan kehittäminen. Projektin määräaikaiseksi tarkastajaksi palkattiin sosiaalikasvattaja ja tradenomi Leena Karjalainen.

Projekti toteutettiin nelivaiheisena: joulukuussa 2003 järjestettiin projektiin osallistuville valmisteluseminaari, tammi-maaliskuussa 2004 tehtiin tarkastusiskut yhteentoista kaupunkiin eri puolilla Suomea, kesäkuussa julkaistiin projektia ja sen tuloksia käsittelevä raportti ja järjestettiin asiaa koskeva tiedotustilaisuus sekä lopuksi syyskuussa pidettiin koko jälkivalvontaprojektiin liittyvä seurantaseminaari Tampereen poliisikoululla. Projektista tarkemmin jäljempänä.

Mediakasvatus ja ikärajoihin liittyvä valistus olivat kertomusvuonna voimakkaasti esillä elokuvatarkastamon toiminnassa. Toimet liittyivät luontevasti lastenelokuvan Filmihillo- teemavuoteen, ja eri projektit ja tilaisuudet toteutettiin yhteistyössä Filmihillossa mukana olleiden toimijoiden kanssa.

Elokuvatarkastamon tulossopimuksessa vuodelle 2004 todettiin tarkastamon pyrkivän parantamaan sähköisiä palveluitaan avaamalla asiakkailleen sähköisen ilmoitus- ja tarkastusjärjestelmän vuoden loppuun mennessä. Järjestelmä saatiin joulukuussa koekäyttöön ja yleisessä käytössä se oli vuoden 2005 alusta lukien.

Asetettujen tulostavoitteiden ja tulosseurannan kannalta tarkastamo arvioi, että vuosi 2004 oli edellisiin vuosiin verrattuna erittäin tuloksellinen. Perusteena arviolle ovat 1) jälkivalvontaprojektin toteuttaminen, siihen liittyvät runsaat tutkintakatselut ja lausunnot sekä lopputuloksena suurehkon rikoslain vastaisen aineistomäärän markkinoille pääsyn estäminen, 2) lisääntyneet minuuttimääräiset tarkastusmäärät ja voimakkaasti lisääntynyt ilmoitusten määrä sekä 3) panostus erilaisiin mediakasvatuksellisiin hankkeisiin.

Vuoden 2004 tulokset

1a. Kuvaohjelmien ennakkotarkastus

Vuonna 2004 tarkastettiin yhteensä 759 pitkä ohjelmanimikettä (2003: 774, 2002: 749). Ikärajoittain ohjelmat jakautuivat seuraavasti: sallittu kaikenikäisille 102 kappaletta (2003: 85), K7: 123 kappaletta (2003: 121) , K11: 235 kappaletta (2003: 231) , K15: 277 (2003: 302) ja K18: 22 kappaletta (2003: 35).

Tarkastettuja lyhyitä ohjelmia (kesto alle 60') oli yhteensä 602 nimikettä (2003: 609, 2002: 552). Sallittuja kaikenikäisille oli 175 kappaletta(2003:184), K7: 124 kappaletta (2003:103), K11: 198 kappaletta (2003:201), K15: 105 kappaletta (2003:120) ja K18: ei yhtään kappaletta (2003:1).

Kaikkiaan tarkastettiin 1361 kuvaohjelmanimikettä (2003: 1383, 2002: 1301).Tarkastustoiminnan yhteistuntimäärä oli 1.821 h 52 minuuttia(2003: 1.623 h ja 21 minuuttia, 2002: 1313,25 h) ja tarkastustoiminnan kustannukset n. 336 euroa tunnilta (2003: n. 300 euroa tunnilta).

Tarkastusmäärät vähenivät sekä pitkien että lyhyiden ohjelmien osalta. Huomattava kasvu kohdistui sitä vastoin tarkastettujen kuvaohjelmien keston, mikä puolestaan vaikutti sekä tarkastustoiminnan kustannuksiin että työvoimatarpeeseen. Tarkastettujen ohjelmien keston lisääntyttyä myös elokuvatarkastamon tulot kasvoivat jonkin verran. Tarkastettujen kuvaohjelmien jakaantumisessa eri ikärajaryhmiin ei tapahtunut merkittäviä muutoksia. Ainoa selvä muutos on pitkien K18-kategorian kuvaohjelmien vähentyminen, mikä selittyy lähinnä sillä, että näitä ohjelmia ilmoitetaan aikaisempaa enemmän suoraan K 18- ikärajaan.

1 b. Valitukset

Elokuvatarkastamon päätöksistä on mahdollista valittaa muutoksenhakuelimeen, joka on Valtion elokuvalautakunta. Valituksia oli 11, joista 5 hyväksyttiin eli ikäraja laski. Vuonna 2003 oli niinkään 11 valitusta, joista 4 hyväksyttiin ja vuonna 2002 kaikki viisi valitusta hyväksyttiin, yksi ehdollisesti. Valitusten määrä on kahtena viime vuotena ollut sama ja myös valitusten hyväksymisprosentti lähes sama.

Ottaen huomioon lisääntyneet tarkastukset valitusten määrää on pidettävä varsin kohtuullisena. Valitusprosentti vuonna 2004 oli 1,4.

1c. Vuorovaikutteisten kuvaohjelmien ennakkotarkastus

Vuonna 2004 ei tarkastettu yhtään vuorovaikutteista kuvaohjelmaa (2003 kaksi tarkastusta, 2002 ei yhtään tarkastusta). Tämä osoittaa, että vuonna 2003 käyttöön otettu yleiseurooppalainen pelien itsesääntelyjärjestelmä PEGI on toiminut hyvin, eikä tarvetta tarkastuksiin ole ollut. Vuorovaikutteiset kuvaohjelmat on lain mukaan lähtökohtaisesti vapautettu ennakkotarkastuksesta.

2. Lausuntojen antaminen

Tarkastamo antoi poliisiviranomaisille 34 lausuntoa (vuonna 2003: 2 lausuntoa, 2002: 3 lausuntoa). Lausunnot koskivat rikoslain vastaiseksi epäiltyä pornografiaa ja tallenteiden puutteellista merkintää. Lausuntoja varten katsottiin 621 kuvaohjelmatalennetta. Lausuntojen perusteella takavarikoidusta aineistosta arvioitiin 37,6 % olevan rikoslain vastaista, lähinnä väkivaltapornografiaa.

Lausuntojen määrän huomattava kasvu johtui yhdessä poliisin kanssa toteutetusta jälkivalvontaprojektista. Tutkintakatselut ja lausuntojen valmistelu muuttivat kertomusvuoden aikana huomattavasti elokuvatarkastamon kokonaistyönkuvaa. Lähes koko henkilökunta, erityisesti tarkastajat, joutui pitkään työskentelemään henkisesti kuormittavien sisältöjen kanssa. Asian johdosta ryhdyttiin erilaisiin työsuojellisiin toimiin.

3. Esitysluvat

Tarkastamo antoi 19 vapautusta ennakkotarkastuksesta hakemuksen perusteella (vuonna 2003: 20, 2002: 21 vapautusta). Luvat koskivat lähinnä erilaisia elokuvafestivaaleja. Myönnettyjen lupien määrässä on tapahtunut pientä vähentymistä, mitä ei kuitenkaan voi pitää merkittävänä.

4. Ilmoitusten käsittely ja rekisteröiminen

Lain mukaan tarkastamalla on mahdollisuus pyytää ilmoitettu kuvaohjelma katsottavakseen, mikäli on aihetta epäillä, että ohjelma sisältää rikoslain vastaista aineistoa. Ilmoitukset on jaettu kovaa pornografiaa, muita kuvaohjelmia sekä vuorovaikutteisia kuvaohjelmia koskeviin ilmoituksiin.

Kova pornografia

Kovaa pornografiaa koskevia, rekisteröintiin johtaneita ilmoituksia tehtiin kaikkiaan 22.730 kappaletta (vuonna 2003: 10.036, 2002: 15.974 kappaletta). Näistä oli pitkiä ohjelmia 22.603 ja lyhyitä 127 (2003: pitkiä 9998 ja lyhyitä 38). Sähköisen ilmoitusjärjestelmän X - ILMO :n kautta toimitettiin yhteensä 20.394 pornografista ohjelmaa koskevaa ilmoitusta (2003: 6524 ilmoitusta). Vastaavia manuaalisia ilmoituksia toimitettiin 1.336 kappaletta.

Rikoslain vastaisesta sisällöstä epäiltyinä pyydettiin X – ILMO :n välityksellä katsottavaksi 457 tallennetta (2003: 77 kuvaohjelmaa, joista 23 luokiteltiin rikoslain vastaisiksi). Vuoden aikana näistä jäi tarkastamolle toimittamatta 107 tallennetta. Lisäksi 5 manuaalisen ilmoituksen perusteella katsottavaksi pyydettyä ohjelmaa jätettiin toimittamatta. Kaikkiaan pyydettiin katsottavaksi 462 tallennetta. Tarkastamossa katsottiin näin ilmoitusjärjestelmän perusteella 350 pornografista tallennetta, joista 145 arvioitiin rikoslain vastaisiksi. Ne palautettiin levittäjille levittämisarvoituksella. Samalla arviosta ilmoitettiin asianomaisen paikkakunnan poliisiviranomaiselle. Ilmoitusjärjestelmän perusteella katsotuista tallenteista arvioitiin rikoslain vastaisiksi 41,4 prosenttia.

Kovaa pornografiaa koskevat ilmoitukset yli kaksinkertaistuivat edelliseen vuoteen verrattuna. Lisäys on suorassa suhteessa jälkivalvontaprojektin yhteydessä tehtyihin tarkastusiskuihin. Tulosta on pidettävä erittäin merkittävänä ja osoituksena valvonnan tehosta.

Elokuvatarkastamon kokonaistyönkuvan ja työhygienian kannalta pornografisia tallenteita koskevien ilmoitusten voimakas lisääntyminen on toisaalta aiheuttanut ongelmia. Poliisin takavarikoimien 621 tallenteen lisäksi tarkastamossa katsottiin ilmoitusjärjestelmään perustuen 350 tallennetta, yhteensä 961 tallennetta. Nämä sisälsivät enimmäkseen väkivaltapornografiaa, mutta myös teini- ja eläinpornografiaa. Pornografisia tallenteita katsottiin siis selvästi enemmän kuin muita pitkiä kuvaohjelmia. Tilanne oli henkilöstön henkisen työsuojelun kannalta erittäin ongelmallinen, ja elokuvatarkastamossa onkin vuoden aikana valmisteltu pysyvän työnohjauksen järjestämistä pornografisille sisällöille altistuville työntekijöille.

Muut kuvaohjelmat

Pitkistä kuvaohjelmista tehtiin 2521 ilmoitusta (2003: 684, 2002: 537). Lyhyistä kuvaohjelmista tehtiin 375 ilmoitusta (2003: 351, 2002: 334). Yhteensä muiden kuvaohjelmien ilmoituksia tehtiin 2896 kappaletta (2003: 1035, 2002: 971).

Ilmoitusmäärät ovat vuodesta 2003 lähes nelinkertaistuneet, mikä on erittäin merkittävä lisäys. Selityksenä on mm. japanilaisen animen runsas maahantuonti. Ongelmallista lisääntyneissä ilmoituksissa oli se, että suurin osa ilmoitettiin suoraan K18-kategoriaan. Näin siitä huolimatta, että vain muutaman ilmoitetun tallenteen sisältö olisi edellyttänyt korkeinta ikärajaa. Tallenteet jätettiin siis tarkastuttamatta taloudellisin perustein, ja lain sallimalla tavalla levityksessä on näin runsaasti K18-ikärajalla varustettuja tallenteita, jotka eivät ole haitallisia alaikäisille. Elokuvatarkastamon rekisteriin ilmoitettiin vuonna 2004 suoraan K18-kategoriaan 1559 pitkä ja 48 lyhyttä kuvaohjelmaa. Nämä ilmoitukset ovat myös vähentäneet kappalemääräisiä tarkastuksia.

Rajusti lisääntynyt pornografisten ja muiden kuvaohjelmien ilmoituskäsittely on hoidettu tarkastamossa samalla henkilöstömäärällä kuin aikaisemminkin. Ilmoituskäsittelyn tehokkuus, huolimatta siitä että se vielä 2004 oli kokonaan manuaalista, lisääntyi näin selvästi. Samalla työpaine kasvoi vastaavasti.

Vuorovaikutteiset kuvaohjelmat

Vuorovaikutteisista kuvaohjelmista (lähinnä video- ja tietokonepelit) tehtiin yhteensä 1061 ilmoitusta (2003:1259 , 2002: 1000). Näistä 187 (2003: 313, 2002: 103) oli pelilehtien yhteydessä julkaistujen demojen ilmoituksia. Kolikkopeleistä tehtyjä ilmoituksia oli 7 kappaletta (2003: 5, 2002: 9). Ikärajoittain ilmoitukset jakaantuivat seuraavasti: suositusikä 3: 375 kappaletta (2003: 458 kpl), suositusikä 7: 60 kpl (2003:58 kpl), suositusikä 11: 285 kpl (2003: 259 kpl), suositusikä 15: 298 kpl (2003: 401 kpl) ja ehdoton K18: 43 kpl (2003:83 kpl). Suurimmat ryhmät muodostivat kaikille sallittu (suositusikä 3) ja 15. Formaateista kolme johtavaa olivat edellisvuoden tapaan PC, Playstation 2 ja Xbox.

Kaikkia ilmoituksia yhteensä vuonna 2004 oli 26.687 kappaletta (2003:12.330, 2002: 16 87).

Rekisteröityjä kuvaohjelmia (tarkastettuja ja ilmoitettuja yhteensä) oli 27.984 kappaletta (2003:13.715, 2002: 17.826). Lisäys vuoteen 2003 verrattuna on yli kaksinkertainen, mikä selittyy lähinnä pornografisten ilmoitusten kasvulla.

5. Asiakaspalvelu ja tiedotus

Tulosalue koostuu tarkastamon suorittamasta tietopalvelutoiminnasta, julkisesta tiedotustoiminnasta sekä sen julkaisemasta kuvaohjelmaluettelosta.

Tarkastamo julkaisee uuden lain luokittelun mukaisesti kuvaohjelmaluettelon tarkastetuista kuvaohjelmista vuosittain. Vuoden 2003 käsittävä luettelo julkaistiin keväällä 2004.

Maksullisia tietopalveluita vuonna 2004 oli 24 kappaletta (2003:51, 2002:76). Kyseiset tietopalvelut vähenevät jatkuvasti verkkoyhteyksien yleistymisen myötä.

Vähäisiä tiedottamis- ja neuvontapalveluita hoidettiin puhelimitse tai sähköpostilla noin 10 päivässä.

Yleisestä tiedottamisesta ks. kappale Tiedotus.

Tietojärjestelmien kehittäminen

Elokuva-alan toimijoiden- Suomen elokuva-arkiston, valtion elokuvatarkastamon, Suomen elokuvasäätiön, Suomen Filmikamarin ja Elokuvakontaktin- yhteistä extranet -tietojärjestelmää Elonetia kehitettiin edelleen. Hankkeen lopullinen toteutuminen viivästyi edelleen lähinnä eri tietokantojen ja yksittäisten tietueiden yhteensovittamisongelmien vuoksi. Valmistelu on vuonna 2004 tapahtunut lähinnä elokuva-arkiston, tarkastamon ja ohjelmistoyhtiö Profiumin yhteistyönä.

Tulostavoitteidensa mukaisesti elokuvatarkastamo valmisteli koko vuoden yhdessä Aspicore Oy:n kanssa kuvaohjelmien sähköistä tarkastus- ja ilmoitusjärjestelmää. Kehitystyöhön liittyen valmisteltiin myös yleisölle avattavaa kuvaohjelmien ikärajatietokantaa. Kumpikin järjestelmä oli koekäytössä vuoden 2004 lopulla, ja varsinaiseen käyttöön päästiin alkuvuodesta 2005.

Yleisöpalautte

Edellisvuosien tapaan tarkastamo sai verraten paljon yleisöpalautetta ikärajapäätöksistään sekä puhelimitse että sähköpostitse. Keskustelua herätti vuoden aikana erityisesti elokuvan *The Passion of the Christ* ikäraja (K18). Levittäjä valitti ikärajasta ensin Valtion elokuvallautakuntaan ja valituksen tultua hylätyksi edelleen Korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Myöskään KHO ei muuttanut elokuvatarkastamon päätöstä. Tarkastamon ja valituselinten päätökset noudattelivat tässä tapauksessa kansainvälisesti yleisintä linjaa.

Tiedotus ja valistus

Elokuvatarkastamo panosti kertomusvuonna edelleen myös tiedotukseen. Erillinen tiedotustilaisuus järjestettiin kesäkuussa jälkivalvontaprojektin tuloksista.

Elokuvatarkastamo osallistui elokuussa toisen kerran Mannerheimin Lastensuojeluliiton Hyvä alkku koulutielle – kampanjaan. Sen valistus - ja tiedotusmateriaalia oli mukana yli 60 000:ssa ensiluokkalaisille ja heidän vanhemmilleen jaetussa repussa.

Tärkeä valistustyön muoto ovat olleet koulujen vanhempainillat ja muut vanhemmille järjestetyt tilaisuudet. Tarkastamon johtaja, ylitarkastaja ja tarkastajat toimivat useissa tällaisissa tilaisuuksissa alustajina. Tarkastamon asiantuntemusta käytettiin myös monissa mediakasvatukseen liittyvissä seminaareissa. Lisäksi annettiin lukuisia elokuvatarkastamon työhön liittyviä haastatteluja lehdistölle, radiolle ja televisiolle.

Tiedotuksen ja valistuksen tavoitavuutta oli määrä selvittää Tilastokeskuksen kuluttajabarometriin liittyvässä kyselyssä syksyn aikana, mutta kyselytutkimus siirtyi vuodenvaihteen yli.

Julkaisut

Elokuvatarkastamo julkaisi kuvaohjelmalain edellyttämällä tavalla kuvaohjelmaluettelon vuonna 2003 tarkastetuista ohjelmista. Tarkastamo käynnisti myös uuden julkaisusarjan, jonka ensimmäiset julkaisut olivat Filmihillo- teemavuoteen liittyneen mediakasvatustahojen raportti *Riitta Martsola, Minna Mäkelä: Kuvaohjelmien ikäraajat ja lastensuojelu. Ala-asteen oppilaiden näkemyksiä kriittisen katselelun työpajassa* sekä jälkivalvontaprojektin raportti *Leena Karjalainen: Miten lakia noudatetaan? Raportti Valtion elokuvatarkastamon ja poliisin kuvaohjelmien jälkivalvontaprojektista 2004*. Molemmat julkaisut saivat melko runsaasti huomiota tiedotusvälineissä.

Vuorovaikutteisten kuvaohjelmien yleiseurooppalainen sääntely

Vuonna 2003 Suomessa samoin kuin 15 muussa Euroopan maassa käyttöön otettu yleiseurooppalainen tietokone- ja konsolipelien ikäluokitus – ja merkintäjärjestelmä PEGI (Pan European Game Information) toimi hyvin. Järjestelmää hallinnoi hollantilainen NICAM (The Netherlands Institute for the Classification of Audiovisual Media).

PEGI –järjestelmässä levitettävät tietokone – ja konsolipelit arvioidaan yhdenmukaisin kriteerein ja merkitään yhdenmukaisilla ikärajamerkinnöillä. Suomen markkinoille tuleviin peleihin joudutaan kuitenkin merkitsemään kuvaohjelmalain mukaiset ikäraajat eli 11+ ja 15+ (PEGI –järjestelmässä 12+ ja 16+). Olennainen ero kuvaohjelmalain merkintään verrattuna on se, että ikämerkinnän lisäksi peleihin merkitään kuvasymbolit, jotka kertovat ikärajan sisältöperusteesta.

Suomen edustajana PEGI –järjestelmään liittyvässä valituslautakunnassa toimi tarkastaja Hanna Hoppo. PEGI: n johtoryhmään kuului ylitarkastaja Kristina Hautala –Kajos opetusministeriöstä.

Yhteistyöhankkeet

Tarkastamo toimi kertomusvuonna yhteistyössä Kuluttajaviraston kanssa, erityisesti tilausohjelmalveluihin liittyen. Myös yhteistyö Stakesin kanssa jatkui. Lastensuojelu- ja mediakasvatustahojen kanssa yhteistyö korostui Filmihillo- teemavuoteen liittyen. Yhteistyökumppaneita olivat mm. Mannerheimin Lastensuojeluliitto, Pelastakaa Lapset ry., Opetushallitus, Elokuva- ja televisiokasvatuksen keskus (ETKK) ja Koulukino. Uusia yhteistyökumppaneita olivat Helsingin Kulttuuriasiain keskuksen Annantalo sekä DocPoint. Yhteistyö liikenne- ja viestintäministeriön sekä viestintäviraston kanssa Internet - ja muun televalvonnan kehittämisessä, sisäministeriön poliisiosaston kanssa tarkastustoiminnan jälkivalvontaa koskevista sekä Tuotevalvontakeskuksen kanssa mainonnan valvontaa koskevista asioista jatkui. Myös yhteistyö Teleforum ry:n yhteydessä toimivan Maksullisten puhelinpalveluiden eettisen lautakunnan (MAPEL) kanssa vakinaistui.

Elonet - projektin kehittälyä jatkettiin. Myös muu yhteistyö elokuva-arkiston, elokuvasäätien ja Filmikamarin kanssa jatkui.

Suurin yksittäinen yhteistyöhankke oli läpi koko vuoden jatkunut jälkivalvontaprojekti. Projektin tavoitteena oli kerätä tietoa kuvaohjelmien sääntelyä koskevien lakien noudattamisesta, jakaa valistusta kuvaohjelmien levittäjille ja esittäjille sekä puuttua havaittuihin rikkomuksiin. Yhteistyössä olivat mukana elokuvatarkastamon lisäksi opetusministeriö, sisäasiainministeriön poliisiosasto, yhdentoista kaupungin poliisilaitokset ja Valtakunnansyyttäjänvirasto. Projektin tulokset osoittivat, että kuvaohjelmalain ja rikoslain kuvaohjelmia koskevien säädösten jälkivalvonta on välttämätöntä saattaa nykyistä pysyvämmälle ja säännöllisemmälle pohjalle, siinä määrin yleistä laista piittaamattomuus erityisesti pornografisten tallenteiden levittäjien keskuudessa on. Projektin seurantaseminaarissa syyskuussa perustettiin työryhmä valmistelemaan tarvittavia lainmuutoksia.

Henkinen työsuojelu

Tarkastamo neuvotteli Uudenmaan työsuojelupiirin kanssa henkisesti kuormittavan aineiston henkilökunnalle tuottamista ongelmista. Selvityksessään työsuojelupiirille tarkastamo sitoutui pyrkimään sellaisiin työjärjestelyihin, joilla minimoitaisiin etenkin pornografisen aineiston käsittelystä koituvat haitat. Vuoden aikana järjestettiin kaksi tilaisuutta, joissa henkisen kuormituksen hoitoa käsiteltiin. Ensimmäinen oli tarkastajille tarkoitettu konsultaatio, jossa pohdittiin asiaa yhdessä entisen tarkastajan, psykoterapeutti Aune Raitasalon kanssa. Toinen tilaisuus oli koko henkilökunnalle tarkoitettu seminaari, jossa psykoterapeutti Airi Pyykkö valotti seksuaalisten perversioiden taustaa ja niiden kuvausten vaikutuksia. Vuoden lopulla neuvoteltiin säännöllisen ryhmätyönohjauksen järjestämisestä. Hanke toteutuu vuonna 2005.

Kansainvälinen toiminta

Tarkastamolla oli edelleen tiivis yhteistyö Pohjoismaiden sekä Saksan ja Englannin tarkastuselinten kanssa. Tarkastamo aloitti vuoden 2005 toukokuussa Suomessa järjestettävän pohjoismaisen tarkastajakokouksen valmistelut.

Vuosittainen Euroopan konferenssi järjestettiin 9.-10.12. Pariisissa. Konferenssiin osallistuivat johtaja Matti Paloheimo ja tarkastaja Hanna Hoppo. Konferenssin erityisteemana oli sitovan, lainvoimaisen ikärajajärjestelmän ja suosituksiin perustuvan järjestelmän vertailu.

Maksullisen toiminnan tulot

Tulot kuvaohjelmien tarkastuksesta ja esitysluvista olivat yhteensä 229.881 euroa (2003: 206 719 €, 2002: 183 096 €).

Tulot tietopalvelusta ja julkaisutoiminnasta olivat 1043 euroa (2003:1613 €, 2002:3632 €).

Vuoden 2004 tulot olivat yhteensä 230.924 euroa (2003: 208 332 €, 2002: 186 728€).

Tarkastamon tulot tarkastustoiminnasta ovat edelleen jonkin verran kasvaneet, muut tulot ovat sen sijaan vähentyneet. Tarkastustulojen kasvuun on vaikuttanut ennen muuta televisiosarjojen lisääntynyt julkaiseminen dvd – tallenteina. Tulot tietopalveluista ovat vähentyneet Internetin käytön yleistymisen myötä, ja tarkastamon pääjulkaisun, tarkastettujen kuvaohjelmien luettelon, myynti on ollut yhä vähäisempää. Jatkossa luettelo tultaneenkin julkaisemaan vain sähköisessä muodossa.

Helsingissä 26.2.2004

Johtaja

Matti Paloheimo